

Kesişmeler, Uyuşmazlık Siyaseti ve Toplumsal Dalgalanmalar

Engin Sustam

1960'larda kendisini 68 baharının öncesinde belli eden bir çok punk grubu, (Garages: The Sonics, Crass, 924, Kinks, Asphalt Jungle, vs.) müziği sadece bir uğraş ya da "sanatsal" etkilenim olarak okumuyordu, bu alt kültürel bellek, baştan beri sanatın politik oluşundan bahsediyordu. Bu durum, alt kültürel direnişin toplumsal alanda yarattığı siyasal dalgalanmaları gösterirken, 1968'e doğru giden proto-punk bir kültürel enerjinin oluşmasını sağlamaktaydı. Keza radikal anlamda bu yeni sanatsal estetik ve enerjik form, hippie kültürünün de oluşmasını sağlayan devrimci bir birikimi oluşturdu dersek yanılmış olmayız. Burada Punk kültürünün dönemin sitüasyonist hareketinin ve dadacılıktan gelen geleneğin sosyoekonomisi içinde olduğunu, ama aynı şekilde underground ve avangard kültürün siyasal dalgalarıyla hareket ettiğini belirtmekte yarar var (suburban culture). Punk hareketi, ama özellikle alternatif Punkçılar (Bérurier Noir, Crass, vs.) toplumsal alanda alternatif yaşam ve mekanlar üzerine konuşlanırken, bugünün kent direniş mekan kültürü olan siyasal-sanatsal squat hareketinin de öncülüğünü yaptılar. Bu dinamik, püriten protestan inanıştan ve burjuva ahlakından kopan bir yaşam biçimini gösterirken; marjinaliğin siyasal bir yaşam alanı olarak Foucault'nun Cinselliğin Tarihi kitabının girişinde dediği gibi, *fallus social* ve "viktoryen" iktidar ahlakına karşı, müşterek dilde nefes alan ruhun ve arzunun kesişmelerinden bahsediyordu. Radikal realizmin etkisi altındaki bu siyasal dalgalanma, sinemada Yeni Dalgayı bize belli edecekti. Özellikle Fransa'da 1950'ler itibariyle ortaya çıkan F. Truffaut, J. L. Godard, C. Chabrol gibi bir grup genç yönetmenin etkisi altındaki bu yeni sinemadaki durum, tabulara ve geleneksel

kodlara karşı bir mikro-devrimci çıkışı benimsemişti. Ortaya çıkan her yeni filmin belleği, politik sinemanın kuramsal estetik boyutunu oluşturmaktaydı.

Bu uzun girişi yapmamın sebebi, belki de yeni siyaset alanına dair her konuşmanın bir dalgalanma yarattığını gösterebilmek, siyasal olarak bunun her dönemde başka türlü konuşan bir siyaseti araladığını kültür-sanat alanı üzerinden gösterme isteğidir. Aslında bu konuşma bir çok karışık (heteroklit) yanyanalığı barındıran kodları deşmek istemektedir. Bu yüzden hem siyasal olan ve toplumsal olan ile onların sanatsal olanla yanyanalığına hep vurgu yapılacaktır. Tam da Fransız Yeni Dalgasında olduğu gibi, toplumsal olan modların, değerlerin, kaygıların temaların bir şekilde erozyona uğradığı, yeni eylem biçimlerinin her dönemin ruhunun içine doğduğunu söyleyebiliriz. Görüldüğü gibi tüm bu siyasal dalgalanmalar, toplumsal alanla ama aynı şekilde tekil olanla da kesişen küresel bir krizin ve güvenlik istihdamının habercisi olarak görülebilir. Yine Vittorio de Sica'nın Bisiklet Hırsızları adlı filmi, sadece dönemin (1948 savaş sonrası açlık ve yoksulluk) Roma'sının panoramasını sunmaz aynı şekilde işsiz ve fakir olan bir toplumsal alanın içinden geçen, sinemanın masal anlatmak olmadığını görselleyen siyasal kesitler sunar. Alt-sınıfların kaderi olarak işlenen barınma ve mekan sorunsalı filmde ortaya çıkan kentsel dönüşümle bugüne de ışık tutan siyasal bir okumayı sunuyor. Filmin baş kahramanı, yeni konutlar içinde sürüklenen imaj hareketleriyle üst ve alt sınıf çatışmasının tarihine bir yolculuk yaparken, popüler kültür ve tüketimin savaş sonrası kapitalist piyasada ne tür dalgalanmalar yarattığını da söylettirmektedir.

Bu anlamıyla Guy Standing'in küresel yeni tehlikeli sınıf dediği prekerya, belkide yeni bir dalganın da habercisi olarak okunmalı. Keza prekeryanın yarattığı ayaklanma enerjisi ve geleceğe dair kaygının artışı, toplumsal gruplar açısından düşündüğümüzde, Negri ve Hardt'ın "çokluk" (multitude) olarak belirlediği ontolojik çıkışları gösteriyor. Keza dünya tarihi yeniden okunuyor. Küresel sermayenin ulusaşırı (*transnasyonel*) hali, sermayenin sınırlardan çok değerleri öne çıkarması; kendi yasalarını, politikasını « devlet rejimlerinin » üstüne koyması, etrafıca gelişecek yeni egemenlik, sınır ve toplumsal kriz tartışmalarını da körüklemiştir. Göreli olarak bu durum, ulus-devlet tahakkümünü ve kimlik savaşlarını sırtlayan geleneksel kapitalizmin ve modernizmin krizi olarak da okunabilir. Ulrich Beck bu toplumsal durumun adını "Risk Toplumu" (Risikogesellschaft) olarak zaten 1986'li

yılların başında “Riskin Dünyalamış Toplumu” kavramsallaştırmasıyla sorunsallaştırmaktaydı. Belki de denilebilir ki, küresel dünya, bu anlamıyla savaşın, travmanın, yoksulluğun ve sömürmenin yeni yüzyılı olarak ontolojik bir düzeye gelmiştir. İsyancılar ile olaylar arasında yakınlaşma ve ayrım oldukça önemlidir burada; çünkü mikrosiyasetin kavramları birbiriyle tutarlı olayların içkin değişikliklerinden etkilenirken, kavramların işlevsellikleri de yeni bağlamlara odaklanırlar. Prekerya kavramı da tam bu minvalde işlevlik kazanır. 1968 Hareketinin önemli tespitlerinden biri olan çalışma ahlakına karşı geliştirilen prekerya kavramı, sabit olmayan bir üretim alanı içine dahil olmak isteyen politik öznelerin özgürleşme babında savunduğu bir olaysallıktır. Oysa bugün bütünleşmiş dünya kapitalizmi, prekerya kavramına sınıfsal bir okuma yüklemekte, kavramı taşeron çalışma koşulları içinde hazırlanmış eğreti bir anlamla bağlamakta ve herkesin güvencesiz, hatta risk altında kalmasını sağlayan bir anlamdaşıklıkta kullanmaktadır.

Küreselleşme pratikleri dahilinde gelişen ve bir şekliyle dünya ekonomisinin krizi sonucu kendini belli eden ve bütün siyasal alanı çevreleyen farklı dinamikler (şiddet siyaseti, nefret ve faşizm, IŞİD ve anti-kapitalist isyan) dünyada ortaya çıkan ideolojik yarılımları, mağdur ve kahraman siyasetlerinin de bitişini gösteren önemli gelişmelerdir. Savaş yöntemi olarak şiddet sarmalının ortaya çıkardığı ırkçılık, yabancı düşmanlığı, nefret siyaseti veya patolojik düşmanlık dili, sadece siyasetin krizine işaret etmiyor, ulus-devletin içine dahil olduğu yeni egemenlik biçimlerini, cemaat örgütlenmelerini ve “savaşın düzenleyiciliği” (Hardt, Negri : 2011, s. 40-41) üzerinden yürüyen küresel bir dar boğazı, yani işsizler ve güvencesizler sınıfı olan prekerya hareketini de oluşturuyor. Aynı şekilde, 21.yy toplumu, patolojilerin ağırlaştığı ve travmanın gündelik hayatın vazgeçilmez hastalığı olduğu bu zamanda, bir güvenlik krizi yaşamaktadır. Güvenlik mefhumu soyut bir şema olarak ortaya çıkmıyor. Güvenlik mefhumunu biyopolitik iktidarın yaşamı yeniden düzenleyişinin çağdaş otoritarizmi olarak okumak gerekir. Savaşın dili, bu yüzyılın eşliğinde toplumsal hafızayı da belirleyici kılmaya başladı dersek yanılmış olmayız. Savaş, Ortadoğu başta olmak üzere Afrika ve Asya’da yeni imparatorluk ve toprak paylaşım savaşları olarak egemen tarihin içinde yeniden yazılıyor, küresel alanda yükseliyor ve bu sefer coğrafyaların ve sermaye paylaşımlarının yeniden düzenlenmesini sağlayan müdahaleler olarak ortaya çıkıyor. Ortadoğu, dinsel mezhep savaşlarına şahit oluyor; Batı’da ırkçılık ve yabancı düşmanlığı artıyor, dünya küresel bir cinnet halinde

istisnaların yasa olduğu, yasanın toplumsal baskı aracına dönüştürüldüğü, kamusal alanın ve demokrasinin krize girdiği post-totaliter siyasal rejimlere gebe oluyor. Mağduriyetin işlendiği güvenlik anlayışı, biyoiktidarla el ele veren yeni kamusal hegemonya fikirlerini düzenlerken, kutsallaştırılmış mağdurdan yeni siyasal formların da ortaya çıkmasını sağlayan belirli “küresel apartheid” (Hardt, Negri : 2011, s. 37) biçimlerinin oluşmasına yardım etmekte. Savaşın dili, küresel alanda tebanın yeniden denetlenmesine, adaletsizliğin yerleşmesine ve üretilmesine yardım eden ulus-aşırı mahkumiyeti ve sıradanlaşmayı görünür kılabilmektedir.

Alışlageldik modern sanat okumalarından farklı olarak mikro sanat, sanatın aydınlanmacı estetik okunuşundan bir kopuşu, bir dalgalanmayı ifade eder. Bu, sanatın afektif olarak, toplumsal fay hatlarına “deneysel” bir teknikle yaklaşmasını sağladığı gibi, sanatın köken, aura, estetik ve üslubun yüceliği kaygılarından uzaklaşmış politik bir mikro dili de mümkün kılar. Sanatın bu yeni formu, aidiyet fikrinden kopuşu güncelleştirir; sanatı ulusal sergi kartellerinden, elit-otoriter müzecilik fikrinden ve sanatı kurumsallığın ideolojik bagajından uzak tutmaya, toplumsal ve siyasal kesişmeler içinde dalgalanan moleküler bir anlamdaşığa yakınlaştırır. Bu şey sanatın müşterek dile yakınlaşmasını sağlarken, kültürel ve sanatsal faaliyetler de bu ulus-aşırı ve göç sonrası deneyimlere dahil olunmasını, kodları içeriden parçalamasını, dalgalandırmasını sağlar. Böylece, küreselleşmeden, biyopolitik iktidar açısından, kriz dönemlerinin nevrozundan ve kimlik erozyonlarından bizzat etkilenen görsel ve kavramsal düşünüm süreci sibernatik çağda, sanatı post-medya anlatımı üzerinden ulus-aşırı bir forma, yeni bir sanatsal politik rejim estetiğine yakınlaştırır. Bu durum, hiç şüphesiz ulus reaksiyonu içine yedirilmiş ulusal sanatın kimliksel sıkışmışlığı içinde olan, estetize ve idealize edilmiş, sabit, yerinde duran makro okumalarla sınırlandırılmış modern sanatın dar boğazından uzak bir tahayyülü güncelleştirir. Dolayısıyla sanat belki de dalgalanmalar içinde pıhtılaşmış kimlikten tekilliğin müşterek dil sekanlarına, dağınık dil odalarına atıf yaparak bizi bireyin ve kimliğin merkezi tefekkürü olan sabitleşme tarzlarından uzaklaştırır. 1972 1 Mayıs’ında, Fluxus’un önemli isimlerinden Joseph Heinrich Beuys’un Doğu Berlin’in sembolik değer taşıyan Karl Marx meydanını, muhaliflerin gösterisinden sonra Enternasyonal marşı eşliğinde “süpürmesi” sadece sanatsal kaygıyı sergileyen bir performans olarak okunmamalı. Aynı şekilde bu performans, Sovyet ideolojisinin egemenliği altındaki Doğu Almanya’nın, diktatoryal hegemonik sınıf oluşumunu

eleştiren, doğrudan demokrasi eylemini savunan bir sanatçının (Organisation für direkte Demokratie) toplumsal dalgaların neresinde durduğunu ifşa eden siyasal bir gösteridir. Burada dalgaların bahsederken daha ziyade, tekillik ve çokluk aralığıyla ifade edeceğimiz, başlı başına çağdaş sanat ya da çağdaşlaşma tartışmalarından uzak bir seyirde devam eden analizlerin çarpıcılığından, şehrin ve ulus-aşırı mekansızlığın ağ-ilişkiselliği içinde olan mikro-sanat pratiğinin, heterotopik okumasına, siyasal bir kopuşu ifade eden sapmaların yatay kesişmelerine götürüyor. O halde mikro-sanat 1950'ler sonrası ortaya çıkan sinemada Fransız Yeni Dalgası gibi amblematic anlamda sinema defterlerini ve imajı alt-üst eden bir okumaya dahil olurken, ondan kopan bir okumanın dışında, onunla keşisen post-medya çağında (post-totalitarizm) parçalanmış öznenin ruh hallerini, dalgalarını sunar. Dalgalar erozyonlar ve travmalardır. Bir toprağın ne içeriden ne de dışarıdan okunamayacağını sağlayan sabitsizliğin uzak anlatısı, bedensel ve dilsel kesişmelerin kaçış çizgileridir. Félix Guattari "Kaçış Çizgileri"nde "gösteren diktatörlüğü"nü aslında sabitleyen ve yerinde duran iktidar belleğinin alt-üst olmasını ve dalgalara maruz kalmasını sağlayan mikro-politik ilişkiselliğin sosyallikler analizine girer ve sonrasında şunu ekler başka türlü mikro-siyaset ve moleküler devrim mümkün müdür? Félix Guattari ve anti-psikiyatri hareketinden arkadaşlarının Paris'te birlikte kurdukları Radio Alice(1976, Boulogne) ve Radio Tomate (Domates radyosu 1981-1983) tam da post-medya çağında anti-psikiyatri dinamiğinin siyasal yaklaşımını ideolojiden ayırıyor, alternatif mikro-politik anlayışa (3615 Alter), yani kapitalizm dışı, fallus dışı, anti-ödipal bir psikiyatri okumasına yöneltiyordu. Aslında bu anlamlarıyla baktığımızda baskı kültürünün yoğunlaştığı alanlarda doğan alternatif medya, muhalif ağ hizmeti sunan bir medya faaliyetiyle, hem enformasyon tekellerine karşı aşağıdan gelenlerin ağlarını güçlendirmekte hem de sanatın yayımı için dijital olanaklar ve kesişmeler sunmaktadır. Tartışmamız dolayısıyla post-medya çağında kültürel sınırların dışında hareket eden akışkanlıkların potansiyelini deşerken, « egemen medya » anlatılarının göbeğinde var olmasına rağmen temellük edilemeyen mikro-sanat etkinliğinin "dilsizlik" yetisine odaklanmayı amaçlamaktadır. Bu anlamda dalgaların ya da güncel toplumsal dalgalar, çeşitli etkenler sonucu sanatın da içine yerleştiği siyasallığın haritasını meydana getirir. Düzenliliği dağıtan toplumsal kırılmalar, tali yollara giren siyasal patlamalar ve içinde biriktirdiği enerjinin kırılarak yayılmasını sağlayan isyan dinamikleri, çokluğun yakalamaya çalıştığı heteroklit sapmaları, heterotopik kesişmeleri ortaya çıkarıyor. O halde modern sanatın idealize

edilmiş düzenli etkisine rağmen mikro-sanatın üretim ilişkileri içinde biriktirdiği enerji ve yaydığı sapma hızı, dalgalar yayılımına tekabül ederken yaşamın sıra dışılığına göre şekillenmektedir.

Toplumsal dalgalanmalar meselesinden konuştuğumuzda karşımıza farklı siyasal duruşların çıktığını söylemek gerekir. Örneğin aynı zaman aralığında buluşan dünyadaki yeni isyan dalgaları (Atina Gezi Brezilya Kobanê Hong Kong vs. gibi) karşımıza toplumsal hareketler analizinden çok “yeni özgürlük hareketleri” olarak belirleyeceğimiz mikrososyolojik tespiti ortaya çıkarıyor. O halde başka türlü bir siyaset okumasına, dilin yeniden oluşturulduğu bir algılamaya yönelmekteyiz diyebiliriz. Yeni özgürlük alanlarından kastımız, 1960 sonrası dünyada oluşmaya başlayan, ama özellikle 1989 Berlin Duvarı ve sonrasında Sovyet bloğunun düşüşüyle kendini gösteren yeni direniş modellerinin yaşam siyasetidir. Bu siyasetin oluşturduğu müşterek dil, denetim ilişkilerinin gündelikleştiği küresel savaş dönemine denk geldiği halde yaşamı savunan bir çerçeveye giriyor. Félix Guattari ve Toni Negri'nin (Antonio Negri) birlikte yazdıkları “Yeni Özgürlük Alanları” adlı ortak kitapları tam da bundan bahsetmekteydi. Kitabın en önemli analizlerinden biri aslında kamusal alan pratiğinden, yani toplumsal hareketler pratiğinden başka bir noktaya doğru ilerlediğimizin altının çizilmesi, ve yeni bir antikapitalist dalganın oluşmaya başladığının analiz edilmesiydi. Bu anlamıyla “Yeni özgürlük alanlarından” kastımız, farklı heteroklit mikro-kimliklerin, sosyalliklerin belirli *kesişmelerle* yan yana duran ortak mücadele alanında buluşmasıdır. Bu durum aslında darbeler ve diktatörlük sonrası küresel kapitalizm çağında, farklı duran evsizleri, güvencesizleri, topraksızlar hareketini, Queer çalışmaları, LGBTİ'lileri, ekolojistleri, marjinalleri, esamesi okunmayanları, çocukları, soykırıma maruz kalanları, eril şiddeti yaşayanları işaret ediyordu. Sosyalliğin bu yeni okuması farklı dalgalanmalara yakınlaştığımızı izah ederken, bugün Marx'ın unuttuğu “lumpen proleterya”yı da görünür kılıyor, mizahı ve ironiyi yaşam alanlarında kuran psişik toplumsal ve tekil öznellikleri de gösteriyor.

Toplumsal dalgalanmalar tespitini belki de en iyi izah eden durum, siyasetin diline yerleşen J. Rancière'in *dissensus* (uyuşmazlık) kavramıdır. *Dissensus* kavramının (uyuşmazlık) temel özelliklerini sorunsallaştırdığımızda, yargılayıcı olmayan değerlerin politik yan yanılığı, iktidar ve kontrol tekniklerine karşı yan yana duran farklı heteroklit dinamiklerin müşterek siyasetinin dilini görmekteyiz. Neden savaş ve

isyanın aynı anlığından bahsettik? Çünkü bu yüzyılın isyanlarını etrafıca bu küresel buhran siyaseti sarmalamaktadır. Otoriter iktidarların ve kimliklerin krizler yüzyılı olarak hafızalara kazınan 20.yy ve sonrası, savaşın düzenleyici rejimlerini, polisliği, gündelik hayatın içine işleyen güvenlik ihtiyacını, siyasal kontrol toplumunu yaratmıştı. Ama aynı şekilde Leninist parti programlarından, kapitalist tahakkümden, sınıf diktatörlüğünden ya da otoriter sistemlerden yorulan yığınlar topluluğu, bir öfke patlamasına dahil olmaktadır (İndignatos mouvement). Giorgio Agamben'in "gelecekteki cemaatin" belirleyiciliği olarak tanımladığı bu şey, yeni yüzyılın eşiğinde doğan mikro-siyasetin özgürleşme pratiği olarak okunmalıdır. Bizzat siyasetin bittiği değil, yeni siyasal kontrol rejimleri içinde farklı *dissensus* siyaset anlayışlarının ortaya çıktığını tespit edebiliriz. Paradoksal olarak hem savaşı hem de demokrasi söylemini düzenleyici siyasete entegre eden egemenliğin bu biyopolitik arzusu, bir yandan yarattığı post-totaliter denetimi ile önemli bir toplumsal dalgalanma yaratan yeni isyan dinamiğini ve *çokluğun* (multitude) *a priori* meşruluğunu da öne çıkarmaktadır.

Yeni Siyasetin Dalgalanmaları ve Küresel İsyân

Konuştığımız bu durum, toplumsal ve siyasal dalgalanmalar, tam da bu anlamıyla yeni isyan hareketlerinden bahsederken hem Gezi direnişine odaklanıyor hem de diğer yandan Ortadoğu'da otonom özerlik geliştiren Kürt direnişine, Rojava'ya ve Kobanê'ye de, bu dinamiklerin iktidar ile olan ilişkiselliğini, sivil itaatsizlik, demokrasi, ötekileştirme, alternatif siyasallığını da yeniden tartışmaya açmak istemektedir. Kapitalizmin sermaye akışının vatansızlaştığı küresel aşamada toplumsal muhalefeti aslında çok farklı gösteriler biçiminde dizinleyebiliriz: birincisi « Arap Baharı » ve çoklu demokrasi isteği, ikincisi Türkiye Gezi Direnişi ve tekli muhafazakar neoliberal hükümete karşı « yeter artık » diyen bıkkınlığın ayaklanma deneyimi, üçüncüsü Brezilya (Bulgaristan ve öncesinde Yunanistan'daki olaylar) örneğinde ortaya çıkan ekonomik krize karşı gelişen isyanlar, ve dördüncüsü Ortadoğu savaş alanında ortaya çıkan şiddete rağmen farklı toplumsal tahayyülü ifşa eden Rojava otonom deneyimi ve küresel cihatın ortaya koyduğu şiddete cevap veren Şengal ve Kobanê direnişleri.

Türkiye'de Gezi Direnişi'ni bir işçi sınıfı ayaklanması, fakirlerin isyanı, diktatörlüğe karşı devrim ayaklanması, laiklerin tepkisi gibi eklektik anlamda okumak, büyük saflık

olur. Gezi, yönetim iktidarının ahlakî ideolojisine « yeter » diyen, onun kontrol, asayiş ve ödev buyruğundan yorulan farklı kesimlerden « öfkeliilerin, kızgınların » buluştuğu bir isyan olarak okumak gerekir. Öyle ki bize göre bu anlamıyla 1968 hareketinin de içinde yer aldığı toplumsal başkaldırı modeline çok yakın duran, yeni dönemin toplumsal farklılıklarının kucaklaştığı sosyo-politik bir başkaldırı olarak öne çıkıyor. Gezi Hareketi ve Türkiye'de ayaklanmaları analiz ederken, « diktatörlük ve devrim analizleri » gibi reaksiyoner politik yanılgılara düşmeden biyopolitik yönetsellik etrafında örülecek daha fazla sorunsallaştırmaya ihtiyaç var. Keza bu durum hem Kemalizm'in eleştirisi hem de muhafazakar demokrasinin reddi olarak tarihsel ve siyasal doğrultuda bir toplumsal dönüm noktasını işaret ediyor.

Buradan aynı dönem zarfında belirmiş Rojava direnişine bakarak, ikinci analizimize geçebiliriz. Rojava (sonrasında Şengal ve Kobanê) direnişinde ortaya çıkan küresel dayanışma ağlarına bakmak gerekir. Rojava'da süregelen direniş sadece ulus-aşırı cihat geleneğini takip eden IŞİD'in saldırılarına karşı yapılmış bir tepki olarak okunmamalıdır. Rojava'daki kanton ve öz yönetime dayalı siyasal hat ve direniş, Ortadoğu alanında Arap Baharıyla başlayan ve belirli diktatörlük rejimlerinin tasfiyesiyle sonuçlanan siyaseti görselleştirmesi açısından önemli durmaktadır. Özellikle emperyal savaş, faşizm ve şiddet etrafında oluşan ulus-aşırı cihat geleneğini teşhir etmesi açısından Kobanê direnişinin yarattığı etki, bir yandan küresel savaşın körüklediği köktendinci şiddet potansiyelini ortaya çıkarmış oldu, diğer yandan daha özgürlükçü toplumsal dayanışmayı inşa etmesi açısından önem arz ediyor. Yine Ortadoğu'da yeni Türkiye'nin de içine dahil olduğu emperyal arzuların belirli siyasal yapılanmalardan ve hegemonyaların çıkar ortaklığından bahsetmek de gerekiyor. Patriyarkal otokratik bir siyaset usulü olarak Ortadoğu savaş alanında gelişen selefist şiddet kültürünün hedefinde azınlıklar, devletsiz halklar, kadın ve çocukların oluşu şiddet siyasetinin tahakküm biçimlerini yeniden tesis ediyor. Müslümanlığın mağduriyeti üzerinden yürütülen bu siyaset bu sefer de yeni mühendislik tekniğiyle sadece kadın bedenini cinsiyet objesi yapmıyor (insan pazarında satılan Ezidi kadınlar gibi); yeni bir muhafazakar toplumun inşasını kadının özgürlüğünün yok sayılmasıyla elde ediyor. IŞİD tarafından Şengal (müslüman olmayan Kürt Ezidiler) ve Kobanê'nin saldırı noktası olarak seçilmesi tesadüf değildir. Keza Kürt Siyasi Hareketinin özgürleşme pratiği bu bölgelerde kadının, çocukların ve farklı mikro toplulukların özgürleşmesi üzerine kurulu bir otonom öz-yönetimsel bölge

deneyimi yarattı. Herkesin kendi dilinde, bedeninde, dininde, toprağında özgürleşmesini tahayyül eden bu otonom bölgecilik, selefist muhafazakar İslam cemaatleri açısından tehlike olarak algılandı. Çünkü patriyarkal otoriter sisteme dayanan ulus-aşırı Panislamist hareketler “ötekilerin” inkarı üzerine kurulu bir yönetimsellik modelini benimsemektedirler. Burada “ötekilerden” kastımız, dinsel ve etnik azınlıklar, kadınlar, çocuklardır. Burada belki de stratejik bir savaşın yarattığı Ortadoğu pratiğinden çok, bu şiddet hareketinin ne tür bir yeni siyasal savaş makinası yarattığından bahsetmeliyiz.

Kobanê direnişi farklı politik yaklaşımlardan kaynaklı tarihsel okumada Stalingrad’a, Varşova’ya (E. Balibar) ve Madrid’e benzetildi ve küresel umudu yeniden tesis eden ulus-aşırı bir dayanışma örneği geliştirdi. Şengal’le Kobanê bir umut oldu ya da Kobane farklı siyasetlerin eşiğine girdiği Arap Baharı sonrası ortaya çıkan direniş ve isyan kültürü olarak sadece Kürt baharı olarak tanımlanmadı, dünyadaki yeni isyan kültürünün dayanışma formlarına dahil oldu dersek yanılmayız. En azından Kanton pratiğinin Ortadoğu da ilk deneyim olarak önemli olduğunun altını çizmek, sadece Kürd coğrafyasında değil ama bu anlamıyla dünyanın başka coğrafyalarını da etkileyen sistem karşıtı bir okumayı pratik üzerinden görünür kılmıştır. Rojava ‘devrimi’ bir deneyim olarak bu anlamıyla kısa süreli olan Paris Komünü pratiğine çok benzetilmektedir. Keza Paris Komünü kısalığına rağmen dünyada toplumsal hareketlerin dinamiğini etkilemiş siyasal bir tahayyül olarak iddiasını korumuştur. Avrupa’nın imparatorluk ve monarşi arasına sıkışmış ulus-devletçi pratiğinin çok dışında 40 günlük isyan (Commun de Paris, 1871), Paris’te monarşiye karşı verilen “alt sınıfların” ilk direnişi olarak, bir devrimden çok otojestiyondan, kadınların özgürleşmesinden, adaletten bahseden bir devrimci süreci aralayan siyasal ayaklanmayı ortaya çıkarmaktaydı. Kobanê Direnişi başladığından bu yana, uluslararası dayanışmanın önemi bir kez daha sergilendi. Ama sadece değil. Bütün engellemelere rağmen sınırın Türkiye yakasında gelişen dayanışma geleneği ve nöbet direnişi sınırların da ortadan kalktığı bir serhildana (Kürtçe’de İntifada) gebe oldu ve taktiksel olarak bu coğrafyada olan ya da olmayan bütün egemen siyaset ve devletlerin tahakküm politikalarını alt-üst eden bir mikro-kimlikler siyasetini aralamıştır. Onun için IŞİD fikri, yerel ve küresel egemenlik tarafından biçimlendirilmiş ulus-aşırı alandaki güç ilişkilerinin organı olarak kutsallaştırılmış şiddeti onaylarken,

uyguladığı erkek egemen şiddete ve aktörlerine karşı kolektif dayanışmanın özgürleştirici gücüyle hareket eden bir dinamiği de görselleştirdi.